
ADVIES

Voorontwerp van ordonnantie betreffende de steun voor de economische ontwikkeling en de agro-ecologische transitie van landbouwbedrijven

Aanvrager	Minister Alain Maron
Aanvraag ontvangen op	18 maart 2024
Aanvraag behandeld door	Commissie Leefmilieu
Advies goedgekeurd door de Plenaire vergadering van	18 april 2024

Brupartners bestaat uit 7 effectieve en 7 plaatsvervangende leden die **de representatieve werkgeversorganisaties (BECI)** vertegenwoordigen, 6 effectieve en 6 plaatsvervangende leden die **de representatieve middenstandsorganisaties** vertegenwoordigen, 2 effectieve en 2 plaatsvervangende leden die **de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector (BRUXEO)** vertegenwoordigen en 15 effectieve en 15 plaatsvervangende leden die **de representatieve werknemersorganisaties** vertegenwoordigen (6 ABVV, 6 ACV, 3 ACLVB).

Vooraf

In overeenstemming met zijn (in juni 2022 goedgekeurde) « Good Food 2 »-strategie en binnen het beperkte kader van zijn landbouwooppervlakten, wil het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de duurzaamheid van de Brusselse voedingssector verhogen, door met name de transitie van conventionele landbouwbedrijven en stadslandbouwinitiatieven te ondersteunen.

Bovendien moedigt de Europese context (hervorming van het GLB voor 2023-2027, nieuwe Europese strategieën « van boer tot bord », « biodiversiteit », ...) ons aan om op zoek te gaan naar strategieën om de agro-ecologische transitie te stimuleren, de economische levensvatbaarheid van landbouwbedrijven te waarborgen en het aandeel van lokaal geproduceerd voedsel te vergroten.

Derhalve wil het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een organiek kader ten behoeve van de landbouw- en de aquacultuursector opzetten. Dit voorontwerp van ordonnantie, dat de instrumenten van het besluit van 11 oktober 2018 betreffende de steun voor algemene investeringen moet aanvullen, beantwoordt aan deze wens en streeft een dubbele doelstelling na :

1. Financiële steun bieden voor de ontwikkeling van stadslandbouw ;
2. Financiële steun bieden voor de transitie van conventionele/historische landbouwbedrijven.

Hiertoe is voorzien in organische steun (ter ondersteuning van algemene werkingskosten, investeringen, agro-ecologische transitie, kennisoverdracht en productpromotie) en facultatieve steun (toegekend aan innovatieve bedrijfsprojecten die door een jury worden geselecteerd). Deze facultatieve steun, die een aanvulling op de organische steun vormt, zal binnen de grenzen van de beschikbare begrotingskredieten worden toegekend en de invoering ervan zal ter goedkeuring aan de regering worden voorgelegd.

Het voorontwerp van ordonnantie voorziet dat de gemeenschappelijke bepalingen van de voorziening van deze steun de elementen van de « shifting economy »-strategie zullen bevatten. Zo is er met name voorzien in :

- Een systeem van verhoogde steun voor bedrijven die voorbeeldig zijn op sociaal en milieuvlak ;
- De toekenning van steun enkel aan bedrijven die voorbeeldig zijn op milieuvlak (om de ontwikkeling van historische landbouwbedrijven aan te moedigen, is er echter voorzien dat bedrijven die op het moment van inwerkingtreding van de ordonnantie langer dan 4 jaar bij de KBO zijn geregistreerd, tot 2030 steun kunnen ontvangen) ;
- Het niet toepassen van de voorwaarde van voorbeeldigheid op milieuvlak op steun voor niet-productieve investeringen die gunstig zijn voor het milieu (met als doel de transitie van conventionele landbouwers naar milieuvriendelijke praktijken en biologische landbouw te ondersteunen) ;
- Een methodologie voor de beoordeling van de voorbeeldigheid van bedrijven die vergelijkbaar is met die van het besluit van 6 juli 2023 betreffende de voorbeeldigheid op sociaal en milieuvlak van ondernemingen.

Daarnaast voorziet het voorontwerp van ordonnantie in een steunvoorziening voor landbouwbedrijven die zijn getroffen door een natuurramp, een ernstige economische verstoring of een buitengewone gebeurtenis.

Tot slot wordt in het voorontwerp van ordonnantie bepaald in welke gevallen steun moet worden terugbetaald en worden de controlemodaliteiten vastgesteld.

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1 Opvolging

Brupartners herinnert eraan dat hij verschillende beschouwingen heeft geformuleerd over het thema van steun voor de ontwikkeling en economische transitie van bedrijven in zijn adviezen betreffende :

- De eerste reeks van voorontwerpen van uitvoeringsbesluiten van de ordonnantie betreffende de steun voor de economische ontwikkeling van ondernemingen (advies nr. [A-2018-046-ESR](#) uitgebracht op 21-06-2018) ;
- Het voorontwerp van ordonnantie betreffende de steun voor de economische ontwikkeling en transitie van ondernemingen (advies nr. [A-2022-086-BRUPARTNERS](#) uitgebracht op 15-12-2022).

Bovendien heeft **Brupartners** zich ook uitgesproken over het voorontwerp van ordonnantie betreffende de steun voor de ontwikkeling van landbouw en aquacultuur (advies nr. [A-2019-059-ESR](#) uitgebracht op 20-06-2019).

1.2 Budgettaire impact

Brupartners neemt er akte van dat het advies van de Inspectie van Financiën om de volgende redenen « ongunstig » is :

- *De « voorziening is zo ontworpen dat de subsidiërende overheid geen enkele discretionaire bevoegdheid heeft voor het toekennen van steun, gezien de voorwaarden voor het toekennen van steun volledig en van tevoren zijn vastgesteld. De beslissingsbevoegdheid van het Bestuur hangt dus volledig af van het al dan niet naleven van de voorziene toekenningsvoorwaarden door de aanvrager. Een dergelijke voorziening leidt tot de creatie van een subjectief recht op het verkrijgen van subsidies in hoofde van bedrijven die aan de subsidialiteitsvoorwaarden voldoen [en zou kunnen leiden tot] een verplichting van het Bestuur om te betalen als de steunaanvraag in orde is, ongeacht de hoogte van de kredieten die in de begroting zijn opgenomen » ;*
- *« Uit het dossier blijkt niet dat de bijkomende kredieten die nodig zijn voor de tenuitvoerlegging van de niet-organische voorziening in de initiële begroting voor 2024 en in de meerjarenprognose zijn opgenomen [...]. Bij gebrek aan specifieke kredieten zou het dan nodig zijn om met andere kredieten te compenseren. De nota aan de regering geeft hierover echter geen enkele indicatie » ;*
- *« Het dossier geeft geen indicatie van de werklast die de nieuwe voorziening voor het Bestuur met zich mee zal brengen [en] van de impact van de voorziening op IT. Deze impact staat echter vast en er kan een schatting worden gemaakt door een vergelijking met andere soortgelijke projecten te maken ».*

Daarnaast neemt **Brupartners** er akte van dat, volgens het advies van de Inspectie van Financiën, het akkoord van de minister van Begroting « negatief » is.

Brupartners neemt er akte van dat in antwoord op dit « ongunstige » advies en dit « negatieve » akkoord :

- Er een schatting van de budgettaire impact wordt uiteengezet (de budgettaire vereisten werden geschat op ongeveer 800.000 euro per jaar in het maximalistische scenario en op ongeveer 500.000 euro per jaar in het gematigde scenario) ;
- Aangezien het de bedoeling is om een organisch financieringskader voor deze projecten op te zetten, de Good Food-projectoproep voor de realisatie duurzame professionele stadslandbouwprojecten zou kunnen worden stopgezet en het budget dan opnieuw aan de geplande steunvoorziening zou kunnen worden toegewezen (nvdr : bij wijze van voorbeeld, dit budget bedraagt 250.000 euro voor 2024) ;
- Een hervorming van de opdrachten die momenteel door de vzw Brufotec worden uitgevoerd (gefinancierd door het Gewest), inclusief de mogelijke gedeeltelijke overdracht van deze opdrachten aan andere operatoren, zou kunnen worden overwogen en een indicatief structureel bedrag van 360.000 euro per jaar zou kunnen vrijmaken ;
- Er is voorzien dat de begrotingsraming zou worden verfijnd en dat de conclusies in het kader van de goedkeuring van de uitvoeringsbesluiten zouden worden uiteengezet (in zoverre de budgettaire impact zal afhangen van de parameters die in deze besluiten worden vastgelegd) ;
- Er wordt verduidelijkt dat de besluiten die nodig zijn om de voorziening ten uitvoer te leggen, in volgorde van prioriteit en afhankelijk van de beschikbare budgetten zullen worden aangenomen ;
- Er wordt verduidelijkt dat de impact in termen van human resources wordt geschat op 1,02 VTE (niveau C) en dat de toewijzing van personeel zal voldoen aan de algemene regels die door de regering zijn vastgesteld (personeelsplan, moratorium, ...).

Bezorgd over de budgettaire context vindt **Brupartners** het van essentieel belang om zorgvuldig na te denken over de budgettaire realiteit die aan elke beslissing ten grondslag ligt. In deze context benadrukt hij dat het verstandig bepalen van beleidsprioriteiten van essentieel belang is om alle beschikbare middelen doeltreffend te gebruiken en om de sociaaleconomische behoeften adequaat te beantwoorden. Dit vereist een constructieve dialoog tussen sociaaleconomische en politieke actoren. In dit geval is **Brupartners** van mening dat steun voor de ontwikkeling van stadslandbouw en de transitie van conventionele/historische landbouwers met een constant budget kan worden overwogen.

Brupartners neemt er akte van dat een mogelijkheid die wordt overwogen om de budgettaire beperkingen te beantwoorden, erin bestaat om de opdrachten die momenteel door de vzw Brufotec worden uitgevoerd, te hervormen. **Brupartners** dringt erop aan dat deze optie sociaal overleg moet omvatten om elke sociale impact binnen deze vzw te voorkomen.

1.3 Verbanden met steun voor economische expansie en de « shifting economy »-strategie

Brupartners neemt akte van de wens om deze nieuwe steunvoorziening te koppelen aan deze van de steun voor de economische ontwikkeling en transitie van ondernemingen (EXPA-steun) en, meer in het algemeen, aan de « shifting economy »-strategie.

Brupartners herinnert eraan dat hij de filosofie van de « shifting economy »-strategie positief heeft benadrukt, evenals de ambitie om ondernemingen aan te moedigen om zich in te zetten voor voortdurende verbetering op zowel milieu- als sociaal vlak (door middel van voorbeeldigheidscriteria).

Brupartners stelt vast dat de door het voorontwerp van ordonnantie beoogde bepalingen een belangrijke plaats inruimen voor de voorbeeldigheid van landbouwbedrijven op milieuvlak. **Brupartners** deelt de ambitie om deze actoren een voorbeeldige aanpak vanuit milieuoogpunt te laten volgen, maar benadrukt ook het belang om de Brusselse landbouwsector ertoe aan te zetten om zich vanuit sociaal oogpunt voorbeeldig te gedragen. Dit is vooral belangrijk omdat deze sector, hoewel hij klein is in vergelijking met andere Gewesten, toch meer dan 90 VTE's in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tewerkstelt.

Voor de goede orde herinnert **Brupartners** eraan dat hij een advies heeft uitgebracht over het ontwerp van besluit betreffende de voorbeeldigheid op sociaal en milieuvlak van ondernemingen (advies nr. [A-2023-028-BRUPARTNERS](#) uitgebracht op 20-04-2023).

1.4 Toegang tot « starterspremies »

Brupartners vraagt zich af wat de gevolgen zullen zijn voor « starters » (met name voor de « nimaculteurs »¹) van de bepaling die enerzijds voorziet in de verplichting om voorbeeldig te zijn op milieuvlak om toegang te krijgen tot steun, en anderzijds in een (in de tijd beperkte) afwijkende regeling voor bedrijven die langer dan 4 jaar bij de KBO zijn geregistreerd op het moment dat de ordonnantie in werking treedt (nvdr : deze bedrijven zullen tot 2030 toegang hebben tot steun, zelfs als ze niet voorbeeldig zijn op milieuvlak). Hij benadrukt dat deze bepaling per definitie elk landbouwbedrijf dat minder dan 4 jaar geleden werd opgericht en dat niet voorbeeldig is op milieuvlak, van deze steunvoorziening zou uitsluiten.

*
* *
*

¹ Niet-agrarische actoren die zeer kleine percelen bewerken en waarvan sommigen aan « bovengrondse landbouw » doen.